

**AGENȚIA
RELĂȚII FUNCiare ȘI CADASTRU
A REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2005, or. Chișinău, str. S. Lazo, 48
tel. 022-88-12-55, fax. 022-22-63-73
e-mail: info@arfc.gov.md
www.arfc.gov.md

**АГЕНТСТВО
ЗЕМЕЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ И КАДАСТРА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2005, г. Кишинэу, ул. С. Лазо, 48
тел. 022-88-12-55, факс. 022-22-63-73
e-mail: info@arfc.gov.md
www.arfc.gov.md

18 februarie 2022 nr. 36/01-06/169
La nr. 07- 743 din 14.02.2022

**Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale**

Agenția Relații Funciare și Cadastru a examinat proiectul definitivat al Hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești–Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești (*număr unic 518/MIDR/2021*) și în limita competențelor instituționale comunică lipsa de obiecții și propuneri.

Director general adjunct

Digitally signed by Crigan Ștefan
Date: 2022.02.18 13:09:35 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ștefan CRIGAN

Guvernul Republicii Moldova

Agencia Proprietății Publice

MD-2012, Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale 1

Tel: (00373 22) 234-350

e-mail: office@app.gov.md

Nr.05-04-1052 din 21.02.2022

**Ministerul Infrastructurii și
Dezvoltării Regionale**
secretariat@midr.gov.md

Urmare demersului Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale nr. 07-743 din 14 februarie 2022, Agenția Proprietății Publice a examinat repetat proiectul definitivat al Hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești–Chișinău și a stației Backto-Back Vulcănești (**număr unic 518/MIDR/2021**), autor Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, și în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Din conținutul proiectului nu este clar în administrarea cui vor fi terenurile obiecte ale exproprierii, necesare pentru lucrările de construcție menționate la art. 3, dar totodată, pct. 15 din anexa la proiect prevede faptul că, în situația în care se expropriează o parte dintr-un bun imobil care nu este format și/sau înregistrat în modul corespunzător în Registrul bunurilor imobile, pe baza măsurărilor executate de expropriator, se determină atât suprafața expropriată, cât și cea neexpropriată, și se va înregistra porțiunea de teren necesară exproprierii, în baza proiectului de formare a bunului imobil și a ordinului Agenției Proprietății Publice.

În acest sens, se propune de specificat în conținutul proiectului în administrarea cui vor fi terenurile, în contextul în care Agenția este indicată pentru aprobarea formării bunurilor nou-formate.

Director general
Eugeniu COZONAC

Digitally signed by Cozonac Eugeniu
Date: 2022.02.22 14:25:42 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex. Secția acte normative,
Direcția contencios și control al legalității
tel. 022-222-350

Republica Moldova

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE

str. Aleksandr Pușkin 52/A, MD-2005 Chișinău, Tel: 022 823 901, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

Nr. 06-01/ 4888 din 01.12. 2021
la nr. 18-23-392-9145 din 18.11.2021

**Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării
Regionale**

MD 2033, mun. Chișinău
Piața Marii Adunări Naționale 1
Email – secretariat@midr.gov.md

Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

MD 2033, mun. Chișinău
Piața Marii Adunări Naționale 1
Email - cancelaria@gov.md

Cu referire la demersul Cancelariei de Stat (nr. 18-23-392-9145 din 18.11.2021) prin care se solicită avizarea *proiectului de Lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești (număr unic 518/MIDR/2021)* Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (Agenția/ANRE) comunică următoarele.

1. Agenția susține în principiu declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport a energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației back-to-back Vulcănești, luând în considerare Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și necesitatea asigurării securității și durabilității aprovizionării cu energie a consumatorilor.
2. Agenția nu susține redacția Proiectului de Lege nominalizat în partea ce ține de procedura de expropriere, dat fiind că aceasta contravine art. 46 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova și art. 501 al Codului Civil.

În acest sens, menționăm că, în conformitate cu art. 46 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire. În conformitate cu art. 127 alin. (2) al Constituției, **statul garantează realizarea dreptului de proprietate** în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății. Prin urmare, normele constituționale citate garantează dreptul de proprietate și condiționează expres și fără echivoc posibilitatea statului de a pretinde exproprierea pentru cauză de utilitate publică doar cu o dreptă și prealabilă despăgubire a titularului de drept.

Pe întreg parcursul Proiectului, autorii propun derogări de la norma constituțională printr-o lege organică ierarhic inferioară, fapt inadmisibil din punct de vedere legal.

De notat, că întru respectarea prevederilor Constituției Republicii Moldova, a fost adoptată Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, care este o lege specială aplicabilă exproprierii și care stabilește expres procedura de expropriere pentru utilitate publică, nefiind justificată necesitatea unor derogări de la procedura legală prevăzută. Or, în Nota informativă la

Proiect nu sunt indicate raționamentele care impun asemenea derogări esențiale de la cadrul normativ legal în vigoare.

Important de menționat în acest context este că, art. 9 alin. (1) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative prevede sancțiunea nulității actelor normative care contravin prevederilor constituționale: „*Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă a statului și a societății. Niciun act normativ care contravine prevederilor acesteia nu are forță juridică*”.

De asemenea, prevederile Proiectului propus spre avizare intră în coliziune și cu prevederile Codului civil. Or, autorii Proiectului propun derogări de la Legea nr. 488/1999 inclusiv în partea ce vizează mecanismul de stabilire a plăților compensatorii, fără însă să coroboreze respectivele derogări cu celelalte norme ale cadrului legal incident.

De notat, că art. 501 din Codul Civil, prevede expres că proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă. Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică *pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii*. Potrivit alineatului (4) al aceleiași norme legale: „*Despăgubirile prevăzute la alin.(2) și (3) se determină de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin hotărâre judecătorească. În acest caz, decizia de retragere a bunurilor din proprietatea persoanei nu poate fi executată până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești*”.

Astfel, atribuirea despăgubirilor printr-un act administrativ unilateral al expropriatorului și doar ca urmare a exproprierii, **contravine prevederilor imperative ale Codului civil** care stabilește modul de determinare a despăgubirilor și anume: „*de comun acord*” sau în caz de divergență „*prin hotărâre judecătorească*”.

În aceeași măsură, prevederile proiectului contravin Codului civil în partea ce vizează momentul transferului de drepturi de la expropriat la expropriator în caz de litigiu judiciar și anume, după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

Este important de menționat că, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale stabilește că, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa, decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Or, anume Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999 este o lege specială, care reglementează procedura de expropriere pentru utilitate publică, având drept scop apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor supuse exproprierii, în strictă corespundere cu principiile unui stat de drept și cu bunele practici internaționale.

În acest sens, relevăm că în Cerințele de performanță 5 ale Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare, este notat faptul că, în cazul în care procedura de expropriere nu este gestionată corect, este riscul creării dificultăților pe termen lung și sărăcirea pentru persoanele și comunitățile afectate. Astfel, în cazul exproprierii trebuie întreprinse acțiunile adecvate pentru a atenua impactul negativ asupra persoanelor strămutate și ar trebui planificate și implementate cu atenție.

Mai mult ca atât, art. 10 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative prevede că, legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție. La caz, se constată că prevederile din Proiectul de lege nu reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale, ci norme derogatorii de la prevederile Constituției.

În aceeași măsură, este neîntemeiată și neconstituțională Anexa la Lege „*Procedura specială de expropriere aplicabilă construcției liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației back-to-back Vulcănești*”.

Or, prin sintagma din art. 28 din Anexa la Proiectul de lege „*...fără a putea contesta transferul de la expropriat la expropriator al dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile (terenurilor) indicate la art. lit. a) din prezenta lege și, după caz, al dreptului de folosință prevăzut*”

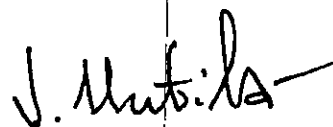
de art. 3 lit. b) din prezenta lege" se limitează accesul la justiție a expropriaților, accesul la justiție fiind un principiu fundamental într-un stat de drept.

Atragem atenția, că în conformitate cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. **Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.**

Totodată, art. 6 Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, stabilește că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În concluzie, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică reține necesitatea revizuirii Proiectului *Legii privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești*, cu excluderea normelor neconstituționale și promovarea unor norme legale demne unui stat de drept. Redacția actuală a proiectului de lege va compromite valoarea și importanța națională a obiectivelor respective.

În scopul realizării eficiente a Proiectului de Dezvoltare a Sistemului Electroenergetic, care reprezintă un obiectiv de importanță strategică pentru Republica Moldova, declararea de utilitate publică și de interes național a lucrărilor de construcție necesare implementării proiectului, urmează a fi efectuată în strictă conformitate cu legislația în vigoare, respectarea drepturilor constituționale și intereselor legitime ale persoanelor afectate.

Veaceslav UNTILA
Director general

C. Ruman, V. Costea

AGENȚIA
PROPRIETĂȚII PUBLICE
A REPUBLICII MOLDOVA

АГЕНТСТВО
ПУБЛИЧНОЙ СОБСТВЕННОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ÎNȚEPRINDEREA DE STAT
INSTITUTUL DE PROIECTĂRI PENTRU
ORGANIZAREA TERITORIULUI

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ
ПРОЕКТНЫЙ ИНСТИТУТ ПО
ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВУ

2070, mun. Chișinău, str. Iașiului 100 B

+373 22 72 36 27, fax: +373 22 28 45 01

info@ipot.md

www.ipot.md

Nr. 01-6-01/215 din "18" februarie 2022

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării
Regionale al Republicii Moldova

La solicitarea Dvs. Nr. 07-743 din 14.02.2022 referitor la examinarea și avizarea repetată a proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de Lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești, Vă transmitem spre examinare următoarele obiecții și propuneri la proiectul legii:

1) Reiesind din prevederile art. 12 al Legii nr. 1308/1997, **ultima propoziție din art. 11 al proiectului legii de expus în următoare redacție:**

"Prin derogare de la prevederile art. 12 ale Legii nr. 1308/1997, excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și circuitul agricol/silvic, afectate de lucrările de construcție de interes național menționate în art. 3, se va efectua fără compensarea pierderilor"

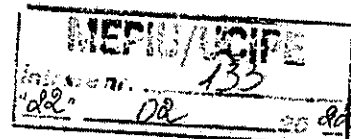
2) Reieșind din specificul lucrărilor necesare a fi executate în cadrul proiectului vizat și prevederile actelor legislative și normative din domeniul relațiilor funciare, cadastrului și organizării teritoriului, precum și în contextul asigurării procedurilor de achiziții de servicii de către instituțiile statale implicate, se propun unele completări de clarificare ce țin de

- componența lucrărilor de care este responsabil Î.S. Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului;

- modul de finanțare a lucrărilor cadastrale și de organizare a teritoriului, evaluarea despăgubirilor și, în special, finanțarea lucrărilor de elaborare a proiectului de organizare a teritoriului în satul Novosiolovca din raionul Taraclia (lucrări premergătoare de identificare a proprietarilor bunurilor imobile).

Reieșind din cele expuse, se propune de expus art. 15 în următoare redacție:

"Responsabil de efectuarea lucrărilor cadastrale și de organizare a teritoriului (identificarea bunurilor proprietate privată, delimitarea proprietății publice, modificarea planurilor cadastrale și elaborarea planurilor geometrice, formarea bunurilor imobile, elaborarea proiectelor de organizare

a teritoriului după necesitate, elaborarea studiilor pedologice și întocmirea dosarelor de schimbare a categoriei de destinație după necesitate), evaluarea despăgubirilor și întocmirea informațiilor sistematizate privind transmiterea în proprietate/ folosință statului a bunurilor imobile menționate în art. 4 (anexe la actul de expropriere) este Î.S. Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului. Finanțarea lucrărilor cadastrale și de organizare a teritoriului, evaluarea despăgubirilor și întocmirea informațiilor sistematizate va fi realizată prin intermediul IP "Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei. Finanțarea lucrărilor de elaborare a proiectului de organizare a teritoriului în satul Novosiolovca din raionul Taraclia va fi realizată prin intermediul Agenției Relații Funciare și Cadastru în baza programului bugetar de stat."

3) Reieșind din competențele atribuite titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile conform prevederilor Codului Civil și Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998 la **art. 16 alin (2)** al proiectului legii se propune: *de exclus sintagma*

„sau a reprezentantului Î.S. "Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului"

Conform prevederilor art. 26 a Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998:

- înregistrarea drepturilor se efectuează la cererea titularilor de drepturi;
- în cazul în care cererea de înregistrare a drepturilor este depusă de reprezentantul titularului de drepturi, reprezentantul prezintă procura autenticată notarial, contractul sau un alt document ce îi confirmă împuternicirile;
- în cazul înregistrării drepturilor asupra unui bun imobil care aparține Republicii Moldova sau unei unități administrativ-teritoriale a ei, în numele lor acționează autoritățile publice autorizate.

Totodată, atragem atenția Dvs., că urmare participării pe parcursul ultimilor 12 ani în proiecte similare, de importanța națională, cum ar fi:

- construcția conductei de transport gaze pe direcția Ungheni-Chișinău;
- reabilitarea și extinderea drumurilor naționale;
- reabilitarea rețelilor de energie electrică; reabilitarea sistemelor de irigare-desecare;

înregistrarea drepturilor asupra bunurilor imobile, care aparține Republicii Moldova (inclusiv în cazul exproprierii) sau unei unități administrativ-teritoriale, nu a fost asigurată de către Î.S. "Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului", anume pe motivul normelor impuse de Legea nr. 1543/1998 și reieșind din faptul că asigurarea înregistrării bunurilor imobile de către persoane terțe atrag niște costuri suplimentare pentru prestarea serviciilor și alte proceduri care tergiversează procesul de finalizare a lucrărilor.

4) Reieșind din propunerile la art. 15 al proiectului legii și responsabilitățile atribuite Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului se propune:

pct. 7 din anexa la proiectul Legii de expus în redacția nouă:

„După emiterea/aprobarea Hotărârii de Guvern (Act de expropriere) Î.S. „Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului” va efectua evaluarea bunurilor indicate la art. 4”

5) Reieșind din propunerile la art. 15 al proiectului legii și responsabilitățile atribuite Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului se propune: **de exclus sintagma „selectați de către expropriator, în condițiile prezentei legi” din pct. 9 din anexa la proiectul Legii.**

În cazul în care Î.S. „Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului” se numește responsabil pentru evaluarea despăgubirilor, inclusiv evaluarea bunurilor imobile, acesta urmează să desfășoare procedura de achiziții a serviciilor de evaluare conform prevederilor legislației în vigoare. Urmare organizării procedurii de achiziția a serviciilor de evaluare selectarea întreprinderii de evaluare va reveni :

- comisiei de achiziții al Î.S. IPOT dacă valoarea serviciilor nu va depăși 400 000 lei;
- comisiei de achiziții al Î.S. IPOT, consiliului de administrație și fondatorului întreprinderii, conform prevederilor art. 7 alin. 2 lit. (h), art. 8 alin. 7 lit. (s) din Legea nr. 246/2017.

6) În pct. 13 lit. (b) din anexa la proiectul Legii cuvântul „art.” de substituit cu „pct.”

7) În pct. 15 din anexa la proiectul Legii de exclus sintagma „de expropriator”.

8) În pct. 22 din anexa la proiectul Legii, după cuvintele „de despăgubire” de introdus sintagma „pentru terenurile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale”.

Compensarea prejudiciilor pentru excluderea terenurilor din circuit silvic între autoritățile statale implicate, finanțate din bugetul de stat, nu sunt rezonabile.

9) Pentru stabilirea unor norme, care nu sunt prevăzute în acte normative în vigoare de introdus un pct. (după pct. 15) suplimentar în anexa la proiectul de lege ce ține de procedura de formare a bunurilor imobile, după cum urmează:

„În situația în care se expropriează o parte dintr-un bun imobil, proprietate privată a titularilor de drepturi afectați, care nu acceptă propuneri de expropriere din anumite motive, se află în afara hotarelor țării sau decedați, formarea bunurilor imobile se va efectua în temeiul actului de expropriere, fără acordul proprietarului terenului, și în baza ordinului de aprobare a proiectului de formare a bunului imobil emis de Agenția Proprietății Publice”.

Introducerea acestei norme este impusă de nereglementarea procedurii de formare a bunurilor imobile în cazul exproprierii în Legea cu privire la formarea bunurilor imobile nr. 354/2004. Totodată, după emiterea actului de expropriere Agenția Proprietății Publice devine administratorul terenurilor expropriate în conformitate cu prevederilor Legii nr. 121/2007. Este de menționat, că asemenea proceduri deja erau aplicate în cadrul proiectului de construcția conductei de transport gaze pe direcția Ungheni-Chișinău.

Administrator interimar

Cristina Stoianov

str. Alecu Russo 1, bloc A1, of. 163, MD-2068, Chișinău
tel. +373-22-49-67-90, fax +373-22-49-67-90
E-mail: mepiu@mepiu.md, Pagina web: www.mepiu.md

1. Alecu Russo str., block A1, of. 163, Chisinau, MD-2068
tel. +373-22-49-67-90, fax +373-22-49-67-90
E-mail: mepiu@mepiu.md, Web page: www.mepiu.md

Nr 11/1-58 din 18. februarie 2022

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Cu referire la *proiectului de Lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești (număr unic 518/MIDR/2021)*, Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei, comunică susținerea proiectului, cu operarea următoarelor rectificări de conținut:

Art. 11 al proiectului de lege, lit. b) se va ajusta în concordanță cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1170/2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri, după cum urmează:

„b) temporară, în cazul terenurilor afectate pe durata executării lucrărilor supratereane necesare pentru construcția obiectivelor menționate. Prin derogare de la prevederile art. 12 ale Legii nr. 1308/ 1997, excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic precum și din circuitul agricol și atribuirea lor la alte categorii de terenuri afectate de lucrările de construcție de interes național menționate la art. 3, se va efectua fără compensarea pierderilor”;

În pct. 13 al proiectului de lege, lit. b), sintagma „art. 10” se va corecta cu sintagma „pct. 10”.

Cu respect,

Director

Aurelia SAMSON